

și în formula care s-a dovedit a fi foarte stabilă: „balauru au zburat cu dînsu pisti nou mări, pisti nou țări, *pisti nou mnii d'i mnii d'i țări*“ (II, 199).

*

Am identificat la cîțiva povestitori contemporani unele formule noi, nemăintîlnite pînă acum în basm. Ținînd seama de faptul că basmul se găsește în ultimul stadiu al existenței lui orale, apariția unei formule noi constituie, desigur, un fenomen destul de important care merită să fie semnalat.

Eroul aruncă buzduganul în slava cerului; cînd buzduganul cade, se duce „în fundu pămîntului“ provocînd un adevărat cataclism: „munții s-o cutremurat, și văli s-o tulburat și pădurili-o pk'icat!“ (I, 279; cf. 285, II, 127). Frații sau alte persoane din basm, înainte de a se despărți, se îmbrățișează sărutîndu-se:

„Ș-au luat rîmas bun unu d'i la altu și s-o pupat în față fără nici-on h'ir di griată“ (II, 262; cf. 120); „O cuprins-o în brață și s-u sărutat în față fără d'e-oliag d'i gr'eață!“ (II, 340). Împăratul îi pregătește eroului „noo cai, și cu-al lui zece, care și-i întrece, noo pereki dă dăsaji“ (II, 153).

Aici nu este greu de recunoscut versul din cunoscuta *Legendă a Meșterului Manole*, după modelul căruia formula respectivă a și apărut: „Nouă meșteri mari, / Calfe și zidari / Și Manoli zece, / Care-i și întrece (Care ni-i întrece)“².

Un alt procedeu întîlnit foarte frecvent în basmele povestitorilor contemporani îl constituie folosirea unor *precizări-paranteze* cu ajutorul cărora povestitorul explică anumite detalii din basm, raportîndu-le la situații similare reale din viață: „Păi a fost un om sărac. *Cam cum am, dă exemplu, cum aș fi și ieu acu*“ (II, 345); „Noi suntem unsprezece frați, unu ieste pîn nori, ie mecanic — *cum ar hi nepotu-meu fierar* — stai să vie noru-n dreptu meu, să te-arunc la iel!“ (II, 204); Și l-a pîzît, *cum mă păza pi mine santinelli cînd ieram hoț, ce mai dici încolo*: să nu faci la stînga, or la dreapta, că te-mpușc!“ (II, 192)².

În primul exemplu paranteza este cuprinsă într-o formulă inițială; celelalte două apar pe parcursul narațiunii. Toate însă constituie elemente de comparație folosite de povestitor pentru a concretiza situațiile respective.

În exemplele citate raportarea se face la situații din viața povestitorului, elementele de comparație însă cuprind și alte aspecte: „La orli doosprezece, suna clopotili — *cum suna cînd venea americanii cu avioanili...*, *apăi fugeau țărani p-aicea, pîn păduri dă rupea pămînturli; da cînd venea, ai vîst, să zguduia și frunzili...*; *ce spaimă pă rumâni, și pă țigani*“ (II, 208); „Și-a tocat noo care mocănești! *Cum încarcă mocanii astăzi fînu*, a-ncărcat iel noo care di care“ (II, 201).

Desigur că astfel de paranteze nu sînt constante, folosirea lor depinzînd de inspirația de moment a povestitorului; ocaziile pentru apariția lor însă sînt foarte numeroase, fiecare situație, în ultimă instanță, putînd naște aso-

¹ V. Alecsandri, *Poesii populare ale Românilor*, București, 1886, p. 186; G. Dem. Teodorescu, *Poesii populare române*, București, 1885, p. 460.

² În anul 1919, povestitorul I. Duroi a intrat într-o bandă de hoți; a fost condamnat și a stat în închisoare zece ani, pînă în anul 1929 (vezi fișa biografică a povestitorului I. Duroi în *Antologie*, vol. III, p. 339).